

Poporul nostru își amintește astăzi, la 14 ani de la eliberarea sa de sub jugul fascismului, cu vibrația nealterată a emoției, de zilele fierbinți ale insurecției populare, organizată și condusă de P.C.R. în condițiile victoriei hotărâtoare a armatei sovietice asupra armatei hitleriste.

Ne-am încrustat atunci pe răbojul vremii una din cele mai strălucite sărbători, zi care a însemnat sfărîmarea cătușelor hitleriste, eliberarea noastră de lanțurile robiei și de apăsarea întinericului. În acea zi de vară a anului 1944, vîntul domol flutura steagul nostru, înfrățit cu flamura sovietică: soseau ostași, prieteni, frați și eliberatori.

23 August a deschis drum unui lung și nesfîrșit șir de victorii.

Acum 14 ani, bombele avioanelor fasciste, lovind Bucureștii, au distrus și Teatrul Național. Din clipa aceea dureroasă, a devenit limpede că fiecare spectacol ce se va juca pe scenele românești trebuie să însemne o ripostă puternică adusă fascismului și odioasei ideologii care îl născuse. Intra-adevăr, spre cîntea slujitorilor săi, teatrul românesc, tînărul teatru al poporului muncitor, s-a lepădat de recuzita bulevardieră de altădată, de focurile de artificii ale dramelor de alcool, de falsele sentimente destinate să melancolizeze digestiile unui public restrîns și sătul. El a devenit o tribună a năzuințelor și a idealurilor de frumos ale maselor largi.

Zadarnic țipau mai ieri și răgușesc țipînd și azi în continuare esteții, snobii, propagatorii deschiși sau ascunși ai artei „deasupra claselor”, compătîmîndu-i pe noii noștri spectatori și cerînd pentru ei divertismente, piese la antipodul preocupărilor lor zilnice, pilule de „uitare” a grijilor și frămîntărilor lor. Publicul nostru nou îndrăgește teatrul numai în măsura în care acesta îl învață să guste bucuria înălțătoare a frumosului adevărat, îl învață să cunoască adevărul, îl întărește în munca și în eforturile sale pentru construirea unei vieți mai bune, îi deschide perspectivele luminoase ale socialismului. Luînd aminte la aceste exigențe ale publicului, creatorii — autori dramatici, regizori, actori, critici — se străduiesc, sub îndrumarea și conducerea partidului, să ducă la desăvîrșire teatrul epocii noastre revoluționare, teatrul realismului socialist. În lumina acestor strădanii s-au conturat în conflicte puternice chipurile celor mai înaintați luptători pentru cauza libertății, dreptății și bunăstării celor mulți — oamenii muncii, comuniștii. Eroii ca neînfricatul Mihai Buznea, vulcanicul Pavel Arjoca, Cerchez, ca și alți eroi comuniști și constructori ai socialismului și-au cîștigat dragostea și adeziunea marelui public.

Realitatea concretă social-istorică din țara noastră a constituit și constituie substanța primordială a dramaturgiei noastre noi. Ea s-a realizat și se realizează sub direcția îndrumare a partidului. Ea își soarbe seva stimulatorie din izvoorul generos înilde și generator de elan creator al marelui teatru sovietic, cu experiența lui de patru decenii, dobîndită pe drumul artei revoluționare: replicile acide ale Băii care „spală pe birocrati”, eșalonul din Trenul blindat, femeia-comisar din prima Tragedie optimistă a istoriei, Hlebnikov, luptătorul pentru apărarea purității și intransigenței comuniste... Spectacolele de înaltă finută artistică, demonstrația creatoare a înfloririi artei realist-socialiste a M.H.A.T.-ului, a Teatrului Mic, au fost o școală la care oamenii noștri de teatru au cîștigat prețioase și nesfîrșit de bogate învățăminte.

În orașele mizere de altădată, în provincia anodină și încremenită în turpitudine și ignoranță culturală a anilor de huzur ai burgheziei și moșierimii, e vie ca niciodată flacăra culturii. În toamna aceasta își va deschide porțile în orașul Botoșani, împlinind un vechi gol — secular —, cel de-al 36-lea teatru de proză „Mihai Eminescu”. Harta teatrală a țării se întregeste astfel, unind pe întregul ei cuprins elanurile creatoare, eforturile pentru promovarea unei culturi noi, socialiste.

Prețuirea artei actoricești, a talentului creator, cunoaște azi cea mai înaltă dovadă manifestată vreodată în istoria teatrului și a culturii noastre. Scos din apatia rutinieră și cabotinism, actorul își verifică și-și perfecționează necontentit mijloacele măiestriei sale, completându-și fizionomia artistică în clocotul vieții cetățenești de zi cu zi, în pătrunderea tot mai adincă în „sufletul revoluționar al poporului”, cum spunea Stanislavski. Artiști-cetățeni — dramaturgii, actorii, regizorii, scenograful — dezbăt astfel creator problemele complexe ale artei lor, înarmați cu concepția noastră atotcuprinzătoare marxist-leninistă.

Teatrul românesc, ignorat și disprețuit ieri de guvernanții statului burghezo-moșieresc, și-a câștigat în acești ani de libertate și renaștere, stima și elogiile confruntărilor internaționale.

Caragiale al nostru, jucat peste ocean; O scrisoare pierdută, cu actorii noștri, ovaționată la Paris; piesele lui Sebastian, Lovinescu, Mușatescu, Baranga, aplaudate și ele peste hotare; Goldoni, interpretat magistral de romini în cetatea sa natală, aceasta înseamnă nu numai o triumfală recunoaștere a artei noastre actoricești și a valorilor dramaturgiei noastre, ci și, mai ales, legitimarea prestigiului de care se bucură pretutindeni arta și cultura țării noastre constructoare a socialismului.

25 August 1958 cere oamenilor de artă să-și intensifice eforturile pentru ducerea mai departe a succeselor de până acum. Dezvoltarea artei realist-socialiste e organic legată de lupta pentru întărirea forțelor lagărului socialist, pentru victoria cauzei socialiste. Ea e în același timp legată de lupta care se poartă, pe toate fărimurile, împotriva ideologiei dușmănoase care încearcă să se infiltreze și să prezeze asupra conștiinței noastre. Conștiinții de necesitate fermității noastre ideologice în această luptă împotriva ideologiei dușmănoase, conștiinți că atacurile revizionismului contemporan nu ocolesc nici un sector al construcției — economice și culturale — socialiste, artiștii noștri găsesc în documentele Plenarei din 9—15 iunie a Comitetului Central al Partidului Muncitoresc Român îndrumare și întărire. Ei sînt hotărîți — în lumina acestor documente — să facă mai limpede, mai rodnic, din teatrul nostru o școală și o armă de luptă pentru apărarea și întărirea cuceririlor revoluționare ale partidului și clasei muncitoare. Dramaturgii noștri sînt hotărîți să privească mai adinc actualitatea, să transpună în imagini artistice emoționante și convingătoare, vrednice de măreția eroică a acestei actualități, aspectele ei bogate în semnificații și învățăminte noi. Oamenii de teatru sînt hotărîți să aducă pe scenele noastre, mai viu, mai bogat, oamenii noștri noi, cei care în acești 14 ani — în uzine și pe ogoare, în laboratoare și biblioteci — au deschis poporului perspectivele luminoase și apropiate ale socialismului.

Pășim în a 15-a toamnă de muncă și de efort creator în libertate, sub semnul lui 25 August. Libertatea cucerită atunci ne angajează. Conștiința oamenilor a cunoscut — în răstimpul celor 14 ani de viață liberă și de eforturi creatoare — transformări atît de profunde, încît ar fi de neiertat ca această nemărginit de bogată și interesantă zestre de viață și de elanuri să nu fie surprinsă de ochii creatorilor de artă. Bătaia de gong care anunță începerea spectacolului să însemne seară de seară: „Atenție, bat inimile noastre, bat pentru o cauză mare, veniți împreună cu noi...”

„t”